

چند پیشنهاد برای اصلاح دادگستری

نوشته: علی زرینه باف

مردم از دادگستری ناراضی‌اند. مردم، دادگاههای عمومی (عام) و قوانینی را که بر آن حاکم است برای رفع و رجوع مرافعات و رسیدگی به شکایات و دعاوی خود کافی نمی‌دانند. کسانی که خواسته و ناخواسته به دادگاهها کشانده می‌شوند، و همچنین قضاتی که هر یک روزانه پرونده‌های متعدد و گوناگونی را (کیفری و مدنی و خانوادگی)، رسیدگی می‌کنند و درحالی که وظیفه قاضی تحقیق را برعهده دارند، حاکم محکمه نیز هستند و حکم صادر کرده و دستور اجرای آنرا می‌دهند، در کار خود در مانده و حیرانند. بسیار اتفاق می‌افتد هنگامی که قاضی به محاکمه نشسته و باید با فراغ خاطر حرفهای اصحاب دعوی را که از چند ماه پیش به آنها وقت داده شده بشنود و تصمیم بگیرد و داوری کند، مأمورین انتظامی با پرونده‌های کیفری و متهمین و شکات از چپ و راست می‌رسند و خواستار رسیدگی و تعیین تکلیف و صدور دستور فوری می‌شوند. در این میان طبیعی است رشته کار و تفکر و تصمیم از دست حاکم خارج شده و لاجرم وقت محاکمه تجدید و برای ماهها بعد تعیین وقت می‌شود. و یا برای اظهار نظر به نوبت و وقت اداری یا احتیاطی چند ماهه محول می‌شود. در این شرایط احکامی صادر می‌شود که به علت اشتغالات ذهنی و تراکم کار قاضی ممکن است از استحکام لازم و دقت کافی نیز برخوردار نباشد و نارضایتی اصحاب دعوی را فراهم سازد. چنانچه غالباً راهروها و جلو دفترها و دادگاهها پر از مراجعین و منتظرین و ملتمسین است که گاه نیز برخوردهایی روی داده و نازاحتی‌هایی را پدید می‌آورد.

و چند پیشنهاد

برای مقابله با چنین وضعی چه باید کرد؟ آیا باید قوه قضاییه را که حساسترین و مهم‌ترین قوه از قوای سه گانه است و با حقوق مردم

سروکار دارد، به حال خود رها کرد و ناظر گرفتاریهای مردم شد؟

برصاحب نظران است که هرچه زودتر به چاره برخیزند، زیرا استقلال - آزادی و رونق اقتصادی جز با یک دادگستری قوی و مستقل مقدور و ممکن نخواهد بود. در این رابطه معتقدم:

۱- هم چنانکه در اصل ۱۵۷ قانون اساسی ۱۳۵۸ پیش‌بینی شده بود، شورای عالی قضایی تشکیل شود و کلیه قضات با انتخاب اعضای آن در اداره قوه قضاییه مسئول و صاحب‌نظر شناخته شوند. (۱)

۲- دادرها، شامل بازپرسها و دادیاران و قضات تحقیق، تجدیدحیات گردیده و همانند گذشته (و مانند آنچه که هنوز در دادرهای نظامی مرسوم است)، پرونده‌های کیفری از سوی دادرها تشکیل گردد. و پس از تکمیل و صدور کیفرخواست، برای محاکمه به دادگاههای کیفری فرستاده شود.

۳- دادگاههای کیفری، حقوقی، تجاری و خانوادگی از یکدیگر جدا شده و در هر یک از آنها از قضات متخصص و علاقمند به آن رشته، استفاده شود.

۴- جرائم شمول مجازاتهای سنگین در دادگاههای جنایی، با حضور سه تا پنج قاضی

(بسته به نوع جرم) رسیدگی شود. قانون دادگاههای جنایی مصوب سال ۱۳۳۷، قانون جمعی است که می‌توان از آن استفاده کرد.

۵- دیوان عالی کشور به مقام و موقعیت و صلاحیت سابق خود بازگردانده شود، تا بتواند به عنوان یک دادگاه عالی در سطح کشور اجرای صحیح قوانین را هدایت

و نظارت کند.

۶- محاکمه وزراء در مورد وظایفشان و همچنین تخلفات از موازین قانون اساسی در دیوان عالی کشور رسیدگی شود.

۷- بسیاری از قضات با تجربه قدیمی کنار کشیده یا کنار گذاشته شده‌اند. باید از آنها دلجویی کرد و به دادگستری بازگردانید و از دانش و تجربه آنان استفاده کرد. در کارهایی چون قضاوت، که به علم و احاطه و سابقه نیاز است، نباید فقط از جوانان استفاده شود. در اروپا مرسوم بوده و هنوز در برخی کشورها هست، که قضات کلاه گیس سفید بر سر می‌گذاشتند و روبرو می‌کردند، این کار به این اعتبار انجام شده و می‌شود که آنها را مسن‌تر از آنچه هستند جلوه داده و بر نفوذ و تاثیر مقام قضاوت بیفزایند.

۸- هزینه زندگی و معیشت قضات و وابستگان دادگستری باید برحسب نیاز آنها و درحد لازم تامین شود، تا بر قدرت اعتماد به نفس آنها بیفزاید و نگرانی‌هایی را که ممکن است داشته باشند برطرف کند. کسی که زندگی و شخصیت و حیثیت جان و ناموس افراد جامعه را در معرض داوری قرار می‌دهد، نباید از لحاظ مادی دغدغه خاطر داشته باشد.

۹- باید دخالت وکلای دادگستری در مراحل دادرسی در محاکم الزامی شناخته شود.

بھی ترا بر

شرکت حمل و نقل بین‌المللی

«با مسئولیت محدود»

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، بین ولیعصر و حافظ، شماره ۱۶۵، طبقه ۲، شماره ۷

تلفن: ۶۴۰۷۱۳۸ - ۶۴۹۳۴۶۵ فاکس: ۶۴۰۶۶۷۸

دارد و نه با نیازمندیها و شرایط دنیای امروز می‌خواند. اگر اصرار در حفظ وضع موجود باشد آثار زیانبارتری بوجود خواهد آورد.

(۱) حاشیه

قانون اساسی مصوب ۵۸/۸/۲۴ مجلس خبرگان مقرر داشته بود.

اصل ۵۷ - به منظور انجام مسئولیتهای قوه قضائیه شورایی بنام شورای عالی قضایی تشکیل می‌گردد که بالاترین قوه قضائیه است و وظایف آن بشرح زیر می‌باشد:

۱- ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری به تناسب مسئولیتهای اصل ۱۵۶

۲- تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی

۳- استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل ماموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری طبق قانون.

اصل ۱۵۸ - شورای عالی قضایی از پنج عضو تشکیل می‌گردد.

۱- رئیس دیوان عالی کشور

۲- دادستان کل کشور

۳- سه نفر قاضی مجتهد و عادل به انتخاب قضات کشور
اعضای این شورا برای مدت پنج سال و طبق قانون انتخاب می‌شوند و انتخاب مجددشان بلامانع است شرایط انتخاب شونده و انتخاب کننده را قانون تعیین می‌کند.

(در اوج قدرت فرقه‌ی دموکرات)، می‌خواستند بدون تشریفات قانونی مردی را به اتهام قتل یکی از فدائیان دموکرات، اعدام کنند. شعبه تمیز ایستادگی کرد و حکمی را که صادر شده بود نقض نمود. شادروان امیرچوپانی رئیس شعبه، در قبال سئوال پیشه‌وری پاسخ داد: اگر «بولداش» پیشه‌وری می‌خواهد دست و پا زدن کسی را در بالای دار تماشا نماید، مرا اعدام کند. من حکمی را که بدون رعایت تشریفات محاکمات جنایی صادر شده است، ابرام نخواهم کرد.

این است راه‌رایی و اصلاح دادگستری که چندان مشکل نیست. دلسوزی می‌خواهد و بلندنظری. حال چرا باید دادگستری ایران، پس از نزدیک به صدسال سابقه و تجربه، درکار خود درماند، موضوعی است که بی‌توجهی به واقعیات و گرایش به تعصبات آنرا پدید آورده است. این دادگستری نه به آن چیزی که در صدر اسلام و دوران خلفای راشدین بود شباهت

در قوانین سابق، وکیل دادگستری حتی می‌توانست در دادگاههای جنایی، چنانچه قاضی کم داشته باشند، و همچنین در هیأت منصفه به جای قاضی و یا عضو هیأت منصفه شرکت و داوری کند. وانگهی چون وکیل می‌تواند بسیاری از اختلافات را در دفتر خود حل و فصل کند و از طرح دعاوی بی‌دلیل و بی‌جهت جلوگیری کند، نقش او از یار دادگستری و محاکم خواهد کاست. در سال ۱۳۰۷ خورشیدی هنگامی که «داور» عدلیه را منحل کرد، دست استمداد به سوی تحصیلکردگان و نخبگان جامعه دراز نمود، هر جا شخصیتی مورد احترام و اعتماد یافت می‌شد، به دادگستری آورد. همین دادگستری بود که کاپیتولاسیون را لغو کرد. رئیس محکمه‌ی بدایت آن در تهران در مقابل رضا شاه ایستاد و او را محکوم کرد و چون مورد بازخواست قرار گرفت، پاسخ داد: خواستم نشان دهم در ایران عدلیه‌ای وجود دارد که می‌تواند شاه را محکوم کند. در سال ۱۳۲۵ در تبریز

شرکت ایران بهداشت

عرضه کننده کاملترین مجموعه تجهیزات و وسایل درمان بیماریهای قلب و عروق

با به کار بستن توصیه‌های ساده زیر زمینه ابتلا به بیماریهای قلبی را کاهش دهید و سلامتی خود را تضمین کنید:

عدم استعمال دخانیات

افزایش فعالیت‌های بدنی و ورزش

کاهش فشارهای عصبی

تغذیه مناسب

کاهش استفاده از چربی‌های حیوانی

افزایش مصرف سبزیجات و مواد گیاهی

کنترل فشار خون